

## СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Димка Димитрова Николова-Иванова,  
преподавател в Катедра „Методика на езиковото и литературното обучение и  
литературознание“ на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“,  
върху материалите, представени за участие в конкурс за заемане на  
академичната длъжност ‘доцент’ в СУ „Св. Климент Охридски“,  
обявен в ДВ, бр. 22 от 16.03.2021 г., за нуждите на Катедрата по методика на  
ФСлФ по област на висше образование 1. Педагогически науки,  
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика  
на обучението по български език)

### 1. Данни за конкурса

Със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ (СУ) № РД 38 -  
238 от 17.05.2021 г. съм определена за член на научното жури на конкурс за  
заемане на академичната длъжност ‘доцент’ в СУ по област на висше  
образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3.  
Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по български език),  
обявен за нуждите на Катедрата по методика на ФСлФ в СУ.

За участие в конкурса е подал документи един кандидат: гл. ас. д-р  
Деспина Миролубова Василева, преподавател в Катедра „Методика на  
обучението по български език и литература“ на ФСлФ на СУ.

Представеният от гл. ас. д-р Деспина Василева комплект материали е в  
съответствие с Правилника за условията и реда за придобиване на научни  
степени и заемане на академични длъжности в СУ. Гл. ас. д-р Деспина  
Василева е приложила общо 9 научни труда, от които 1 монография и 8 статии.  
Процедурни нарушения по подготовката на документите във връзка с  
участието в конкурса не са констатирани.

## **2. Данни за кандидата**

Гл. ас. д-р Деспина Василева през 2007 г. се дипломира в специалността Българска филология в СУ „Св. Климент Охридски“; през 2012 г. завършва бакалавърска степен в специалността Психология на СУ. От 2006 до 2008 г. и в периода 2013–2017 г. работи като учител по български език и литература. От 2009 г. е асистент, а от 2013 г. – главен асистент в Катедра „Методика на обучението по български език и литература“ на ФСлФ на СУ. Води занятия по методика на обучението по български език (хоспитиране) и практики (текуща и преддипломна) със студенти от различни специалности. Съавтор е на учебници и учебни помагала.

## **3. Описание на научните трудове**

Кандидатът участва в конкурса за доцент с монографията „Развиване на когнитивни и метакогнитивни умения за четене в обучението по български език“, която се отличава с подчертана актуалност на изследваната проблематика. Изследването притежава както теоретична, така и практикоприложна стойност. При проучването на водещите проблеми – за четенето и неговите разновидности, за спецификата на четенето на текст от хартиен носител и на електронен текст, умело е използван реферативно-анализационният подход. Д-р Деспина Василева проявява системност и дълбочина на научното мислене, коментира тезите и идеите с оглед на особеностите и потребностите на обучението по български език, проследява промените при формите на четене с оглед на съвременния образователен и културен контекст, откроява факторите, които влияят върху процеса.

Теоретичен принос представлява дефинирането на понятието „компетентност по четене“ като динамичен концепт, включващ три съставки: умения за четене (когнитивни и метакогнитивни); читателско поведение (проявяващо се чрез използването на подходящи метакогнитивни стратегии в

акта на четенето); нагласи за четене (разбирани като предпочитани условия, време за четене, източници на информация). Ценни за методиката на обучение по български език са описаните в монографията инструментариум и резултати от проучване на нагласите за четене сред български ученици и изследването на процеса *четене* чрез технологията за проследяване на погледа (Eye Tracking), тъй като наблюденията и направените изводи дават възможност за вземане на подходящи методически решения и по този начин се повишава ефективността на обучението.

В монографията освен общи проблеми с теоретична стойност за науката методика, са анализирани и въпроси, свързани с пряката работа на учителите при формиране на умения за четене в обучението по български език; предложени са методически модели за работа с текстове и типове задачи за развиване на когнитивните и метакогнитивните умения на учениците (8.–10. клас) чрез стратегии за планиране на работата с текста. Навсякъде в текста – както при интерпретацията на фактите, така и при обосноваването на иновативни идеи за дидактически процедури – д-р Деспина Василева показва системност и дълбочина на научното мислене, разсъждава от преобразователски и оценителски позиции, отстоява аргументирано идеите си.

Представените статии за участие в конкурса за доцент очертават професионалните изследователски търсения на авторката: от една страна, четенето като речева дейност – нагласи („Нагласи за четене (проучване сред българските ученици)“), мотиви („Мотивация и четене“), стратегии („Употреба на метакогнитивни стратегии в обучението по български език и литература – фактор за формирането на мислещо поколение“; „Развиване на стратегии за четене в контекста на стратегиите за учене“), разновидности („Изследване на уменията за четене с разбиране при текст на хартиен носител и текст на екран“); а от друга – работата с различни по стил и жанр текстове

на занятията по български език („Един възможен модел за работа с медиен текст в часовете по български език“, „Аспекти на изучаването на публично изказване в часовете по български език“). Една от статиите е свързана с концепцията за дигитална гражданска компетентност – „Залози на дигиталната гражданска компетентност в обучението по български език“. Представените статии свидетелстват за траен научен интерес към очертаната и в монографията проблематика, разкриват осведоменост по проблемите на темата, умения за научно обоснован методически анализ на фактите, явленията и процесите, способност да се предлагат идеи, да се обосновават тези и да се конструират технологични решения, посредством които се прагматизира езиковото обучение в средното училище и се засилва неговата комуникативна ориентация.

#### **4. Научни приноси**

Научните текстове, с които гл. ас. д-р Деспина Миролубова Василева участва в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“, се отличават с актуалност на изследваната проблематика, с професионална компетентност; показват задълбочаване и разширяване на обхвата на научните търсения, разнообразие на използваните изследователски подходи, способност да се обосновават иновативни методически варианти, които водят до повишаване на ефективността на езиковото обучение.

Може да обобщим основните научни приноси, отразени в публикациите, с които гл. ас. д-р Деспина Миролубова Василева участва в конкурса за доцент по методика на обучението по български език, така: научно обоснован синтез на връзки и взаимозависимости между понятията *четене, мотиви и нагласи, стратегии* (за четене и за учене); семантизиране на понятието „компетентност по четене“ като динамичен концепт, включващ три съставки: умения за четене, читателско поведение, нагласи за четене; концептивно представяне на

понятията *гражданската компетентност*, *дигиталната компетентност*, *дигитална гражданска компетентност*.

Като приноси с практикоприложна стойност могат да бъдат посочени следните: конструиране на функционални методически варианти за работа при четене с цел развиване на когнитивни и метакогнитивни умения; създаване на методически модели за планиране и организиране на работата върху публично изказване по граждански проблем; креативни идеи за работа с медийни текстове и текстове от гражданската сфера.

## **5. Преподавателска работа**

Първоначално запознаването ми с гл. ас. д-р Деспина Василева стана чрез нейните публикации. По-късно имах възможността да се запозная лично с нея и да имам директни впечатления от научната и преподавателската ѝ дейност при участие в конференции, семинари. Познавам я като сърдечен и доброжелателен колега, който отговорно се отнася към професионалната си дейност и има изградени умения за екипна работа.

## **6. Заключение**

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Деспина Миролюбова Василева, отговарят на всички законови изисквания. Кандидатът в конкурса е представил достатъчен брой научни трудове, в които има оригинални научни приноси. Теоретичните му разработки имат практическа приложимост.

След запознаване с представените за конкурса научни трудове и анализ на тяхната значимост и на съдържащите се в тях научни приноси намирам за основателно да дам своята положителна оценка и да препоръчам на Научното жури да предложи на Факултетния съвет на Факултета по славянски

филологии на СУ „Св. Климент Охридски” да избере гл. ас. д-р Деспина Миролубова Василева на академичната длъжност ‘доцент’ в СУ по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по български език).

24.07.2021 г.

Рецензент: .....

(доц. д-р Д. Димитрова)